

Dr hab. Aleksandra Kustra-Rogatka

Katedra Teorii Prawa i Państwa

Wydział Prawa i Administracji UMK w Toruniu

Recenzja w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego Panu dr. Olgierdowi Boguckiemu

I. Uwagi wstępne

Zgodnie z uchwałą Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów o powołaniu mnie w skład komisji habilitacyjnej w charakterze recenzenta przedstawiam ocenę osiągnięć naukowych dra Olgierda Boguckiego, ze szczególnym uwzględnieniem rozprawy habilitacyjnej pt. *Model wykładni funkcjonalnej w derywacyjnej koncepcji wykładni prawa* (Wydawnictwo Polgres, Szczecin 2016, recenzent wydawniczy: prof. dr hab. Andrzej Bator) wraz z elementami działalności naukowej, dydaktycznej, organizatorskiej i popularyzatorskiej Habilitanta.

Kryterium dokonywanej oceny stanowi art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. Nr 196, poz. 1165).

Eksponując na wstępie swoje stanowisko, mogę stwierdzić, że Pan dr Olgierd Bogucki posiada osiągnięcia naukowe, uzyskane po otrzymaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych, które stanowią znaczny wkład w rozwój nauki teorii i filozofii prawa, a jednocześnie oceniam aktywność naukową Habilitanta jako „istotną” dla nauki prawa w rozumieniu art. 16 ust. 1 przywołanej ustawy. Mając na uwadze powyższą konkluzję, w świetle oceny dorobku naukowego, rozprawy habilitacyjnej i aktywności naukowej, popieram podjęcie dalszych czynności w postępowaniu habilitacyjnym Pana dra Olgierda Boguckiego.

II. Ocena dorobku naukowego.

Pan dr Olgierd Bogucki ukończył studia prawnicze w 1999 r. Stopień naukowy doktora nauk prawnych otrzymał 8 kwietnia 2011 r. na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Wykładnia funkcjonalna w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego*. Obrona pracy doktorskiej odbyła się przed Radą Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego. Nadając stopień naukowy doktora nauk prawnych Rada Wydziału podjęła uchwałę o uznaniu rozprawy za wyróżniającą się. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Maciej Zieliński.

Habilitant od 2000 r. jest zatrudniony na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego. Najpierw, do 2008 r. jako pracownik naukowo-techniczny, następnie w latach 2008-2011 jako asystent w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa, a po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych od 2011 r. jako adiunkt w tej samej katedrze. Od 2012 r. (do chwili obecnej) Habilitant jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w nowoutworzonej Katedrze Wykładni i Tworzenia Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego.

W autoreferacie dr Bogucki zaznaczył, że jego zainteresowania naukowe (od uzyskania stopnia doktora) koncentrowały się na następujących zagadnieniach:

- 1) wykładni autonomicznych źródeł prawa pracy;
- 2) zasadach techniki prawodawczej w orzecznictwie;
- 3) pojmowaniu zasad prawa;
- 4) odtwórczym i twórczym charakterze interpretacji prawa;
- 5) związku filozofii języka z intersubiektywnością wykładni prawa;
- 6) historyczności wykładni prawa;
- 7) sprawiedliwości wykładni prawa;
- 8) związku reguły *in dubio pro libertate* z wykładnią prawa
- 9) związku zasady *iura novit curia* z wykładnią prawa
- 10) innych opracowaniach

Analiza publikacji Habilitanta prowadzi do wniosku, że osią jego zainteresowań naukowych jest problematyka szeroko rozumianej wykładni prawa i filozofii języka. To w tym nurcie badawczym mieści się siedem z dziesięciu wskazanych przez dra Olgierda Boguckiego zagadnień (wykładnia autonomicznych źródeł prawa pracy, odtwórczy i twórczy charakter interpretacji prawa, związek filozofii języka z intersubiektywnością wykładni prawa, historyczność wykładni prawa, sprawiedliwość wykładni prawa, związek reguły *pro libertate* z wykładnią prawa oraz związek zasady *iura novit curia* z wykładnią prawa), a także większość publikacji zaliczonych przez Habilitanta do kategorii „inne opracowania. Problematyki wykładni prawa dotyczą też obydwie monografie Habilitanta – poprawiona i zmieniona wersja rozprawy doktorskiej pt. *Wykładnia funkcjonalna w działalności najwyższych organów władzy sądowniczej* (2011, wydawca: Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego) oraz wspomniana już rozprawa habilitacyjna pt. *Model wykładni funkcjonalnej w derywacyjnej koncepcji wykładni prawa*.

Publikacje Habilitanta pozostające w tym nurcie badawczym osadzone są dość mocno w dwóch kontekstach, po pierwsze zagadnień z zakresu ogólnej filozofii języka po drugie zaś w ramach teorii wykładni derywacyjnej.

Kontekst filozofii języka zauważalny jest w publikacji dotyczącej odtwórczego bądź twórczego charakteru interpretacji prawa: artykule pt. O sposobach pojmowania twórczego charakteru interpretacji („Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej 2013, s. 21-33) oraz w publikacjach dotyczących związku filozofii języka z intersubiektywnością wykładni prawa (*Teorie języka a pluralizm wartości w kontekście teorii wykładni prawa*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2014, nr 4, s. 55-67 oraz *Language and intersubjectivity in legal interpretation*, 4th International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Science and Arts, vol. 1, Vienna 2017, s. 355-360).

We wspomnianym artykule dotyczącym pojmowania twórczego charakteru interpretacji dr Bogucki wyróżnił dwa sposoby rozumienia twórczości (i odpowiednio odtwórczości) interpretacji: metodologiczny oraz ontologiczny. Główną metateoretyczną tezę postawioną w tym artykule jest teza o logicznej niezależności twierdzeń o twórczym/odtwórczym ontologicznie i twórczym/odtwórczym metodologicznie charakterze interpretacji. W artykule tym dr Bogucki przyjmuje też ogólną perspektywę filozoficzną, która można nazwać pluralizmem teoretycznym w odniesieniu do

interpretacji i języka. Zgodnie z nią nie ma „interpretacji w ogóle” lub „języka w ogóle”, lecz są określone teoretyczne wizje interpretacji i języka przyjmowane w poszczególnych sferach określonych kultur dla realizacji ich autonomicznych wartości: np. w prawie – sprawiedliwości i pewności, zaś w poezji – wolności i różnorodności możliwych odczytań tekstu.

Z kolei w publikacjach dotyczących intersubiektywności wykładni Habilitant analizuje główny problem (intersubiektywność wykładni) w świetle dwóch modelowych stanowisk w filozofii języka: strukturalizmu lingwistycznego i nominalizmu lingwistycznego. Te publikacje współgrają z treścią rozdziału 4 rozprawy habilitacyjnej (*Pojmowanie języka a wykładnia prawa – wykładnia językowa a wykładnia*).

Kontekst teorii wykładni derywacyjnej szczególnie mocno, poza rozprawą habilitacyjną dostrzegalny jest w kilku opracowaniach artykułowych, zaliczonych przez Autora do kategorii „inne opracowania” (*Perspektywy rozwinięcia normatywnego ujęcia wykładni funkcjonalnej*; (w:) *Wykładnia prawa: tradycja i perspektywy*, red. M. Herman, S. Sykuna, Warszawa 2016, s. 205-220; *The Derivational Theory of Legal Interpretation (brief introduction)* opublikowane online: www.academia.edu, maj, 2017).

Zagadnieniami badanymi przez Habilitanta, a mieszczącymi się w problematyce wykładni prawa były też historyczność wykładni prawa (*Sposoby pojmowania „historyczności wykładni prawa* („Państwo i Prawo 2015. Z. 9, s. 34-52) oraz sprawiedliwość wykładni prawa (*Pojmowanie sprawiedliwości wykładni prawa* (opublikowany online: www.academia.edu, sierpień 2017). Opracowania dotyczące tych kwestii stanowią udaną próbę uporządkowania analizowanej problematyki. W tym miejscu warto podkreślić charakterystyczną dla Habilitanta zdolność do systematyzowania pojęć.

Wśród publikacji związanych, przynajmniej pośrednio, z problematyką wykładni prawa, w tym przede wszystkim z wykładnią funkcjonalną są artykuły dotyczące związków z wykładnią prawa reguły *in dubio pro libertate* (*In dubio pro libertate jako dyrektywa wykładni celowościowej*; publikacja online academia.edu, sierpień 2017) oraz zasady *iura novit curia* (*Opinie ekspertów a wykładnia funkcjonalna- uwagi w kontekście zasady iura novit curia*, „Studia Prawa Publicznego” 2015, nr 2(10), s. 127-138). Ustalenia zawarte we wskazanych wyżej publikacjach Habilitant wykorzystał w rozprawie habilitacyjnej, przy budowie modelu wykładni funkcjonalnej.

Do publikacji nie związanych z problematyką wykładni prawa należy zaliczyć opracowania dotyczące pojmowania zasad prawa (*Zasady prawa z perspektywy ogólnej teorii prawa* (w:) *System prawa karnego procesowego*, red. P. Hofmański, tom 3, część 1, *Zasady procesu karnego*, red. P. Wiliński, Warszawa 2014, s. 43-80; współautorstwo z Maciejem Zielińskim oraz *Zasady prawa – źródła prawa i źródła nieporozumień* (w:) *Źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. W 15 lat po wejściu w życie Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r.*, red. A. Bałaban, J. Ciapała, P. Mijal, Szczecin 2013, s. 69-78; współautorstwo z Agnieszką Choduń). Habilitant wskazuje w nich na nieporozumienia związane z pojmowaniem zasad prawa w polskiej kulturze prawnej, a także krytykuje stosowanie koncepcji zasad Roberta Alexy'ego do polskiej kultury prawnej. Tezy sformułowane w tych publikacjach współgrają z definicją zasad prawa sformułowaną przez tzw. poznańsko-szczecińską szkołę w teorii prawa.

Do zagadnień klasycznie już podejmowanych przez przedstawicieli poznańsko-szczecińskiej szkoły w teorii prawa należy problematyka zasad techniki prawodawczej. W artykule pt. *Zasady techniki prawodawczej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego w odniesieniu do demokratycznego państwa prawnego* (opublikowanym w: *Demokratyczne państwo prawa. Zagadnienia wybrane*, red. M. Aleksandrowicz, A. Jamróz, L. Jamróz, Białystok 2014, s. 45-56, współautorstwo: Agnieszka Choduń) Habilitant stwierdza, że Trybunał Konstytucyjny w swym orzecznictwie traktuje zasady techniki prawodawczej, niezależnie od kontrowersji związanych z ich prawnym statusem, jako zbiór użytecznych, aczkolwiek jedynie pomocniczych argumentów, na które można się powołać w procesie wykładni.

Dr Bogucki w autoreferacie przedstawił, niezależnie od rozprawy habilitacyjnej, 16 publikacji. Jeżeli zaliczymy do dorobku naukowego uzyskanego po otrzymaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych monografię stanowiącą zmienioną i poprawioną wersję dysertacji (nawiasem mówiąc nie dołączoną przez Habilitanta do dokumentacji przesyłanej do członków komisji habilitacyjnej), jest to 17 pozycji.

Stwierdzam, że **dorobek habilitacyjny dra Boguckiego spełnia kryterium ustawowe aktywności naukowej określanej jako „istotnej” dla nauki prawa w rozumieniu art. 16 ust. 1 przywołanej już ustawy**. Choć nie jest on obszerny ilościowo, to prace dotyczące wykładni prawa porządkują siatkę pojęciową wytworzoną w polskiej kulturze prawnej, przedstawiają problematykę wykładni prawa w świetle ogólnej filozofii języka,

rozwijają teorię wykładni funkcjonalnej w ramach modelu wykładni derywacyjnej, jak również analizują proces wykładni prawa dokonywanej przez organy władzy sądowniczej.

Ocena dorobku naukowego wymaga też wzięcia pod uwagę innej niż publikacje działalności naukowej habilitanta, w tym m. in. czynnego udziału w konferencjach krajowych oraz międzynarodowych oraz współpracy międzynarodowej przejawiającej się przede wszystkim w formie pobytów naukowych w zagranicznych placówkach badawczych. W tym zakresie Habilitant w autoreferacie wskazuje wygłoszenie, po otrzymaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych, sześciu referatów na międzynarodowych i krajowych konferencjach tematycznych, z czego jedna miała charakter konferencji zagranicznej (w Wiedniu) oraz odbycie krótkiego stażu naukowego w styczniu 2017 r. w *Tarello Institute for Legal Philosophy* na Uniwersytecie w Genewie. **Taka aktywność konferencyjna połączona ze stażem w instytucie badawczym specjalizującym się w teorii i filozofii prawa jest wystarczająca z punktu widzenia kryteriów ustawowych określonych w art. 16 ust. 1 ustawy.**

III. Ocena rozprawy habilitacyjnej

Jako osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój nauki (w tym przypadku - teorii prawa) w rozumieniu art. 16 ust. 1 i 2 ustawy Habilitant wskazał wspomnianą już monografię pt. *Model wykładni funkcjonalnej w derywacyjnej koncepcji wykładni prawa* (Wydawnictwo Polgres, Szczecin 2016, recenzent wydawniczy: prof. dr hab. Andrzej Bator). Celem pracy dra Boguckiego było sformułowanie spójnego, odpowiednio szczegółowego i opartego na solidnych podstawach teoretycznych i filozoficznych, normatywnego modelu postępowania w zakresie dokonywania wykładni funkcjonalnej (s. 3 autoreferatu). Habilitant zaznaczył w autoreferacie, że potrzebę stworzenia takiego modelu dostrzegł już w trakcie pracy nad rozprawą doktorską, poświęconą empirycznym badaniom nad sposobem dokonywania wykładni funkcjonalnej w praktyce interpretacyjnej organów sądowniczych. Wyniki jego badań dowodziły bowiem sporej niejednorodności w orzecznictwie. (por. autoreferat s. 3).

Trzeba stwierdzić, że Habilitant podjął się zadania ambitnego, a wybrany problem badawczy zasługuje na aprobatę. Choć tematyka wykładni należy do jednych z bardziej popularnych zagadnień w pracach naukowych polskich teoretyków i filozofów prawa (a często zajmują się nią również badacze różnych gałęzi systemu prawa), to brak było dotąd opracowania przedstawiającego całościowy model wykładni funkcjonalnej.

Dr Bogucki zarówno w autoreferacie (s. 3), jak i we Wprowadzeniu do monografii (s. 9) podkreśla, że zbudowanie normatywnego modelu wykładni funkcjonalnej jest możliwe jedynie na gruncie określonej normatywnej koncepcji wykładni prawa. Habilitant mógł więc albo zbudować od podstaw własną normatywną koncepcję wykładni albo też oprzeć się na jakiejś już istniejącej. Autor rozprawy wybrał drugie wyjście i – co nie budzi zdziwienia – oparł model wykładni funkcjonalnej sformułowany w monografii na koncepcji wykładni derywacyjnej. Wybór ten był dla Habilitanta w pewnym sensie naturalny, biorąc pod uwagę jego ścieżkę naukową i mocne osadzenie w tradycji poznańsko-szczecińskiej szkoły teorii prawa. Oparcie sformułowanego modelu wykładni funkcjonalnej na koncepcji wykładni derywacyjnej wpływa też na przyjęcie określonej siatki pojęciowej w pracy i podstawowych założeń koncepcji derywacyjnej przy kształtowaniu prezentowanego przez Habilitanta modelu wykładni funkcjonalnej. Jednocześnie Autor monografii zastrzega, że najistotniejsze idee stojące u podstaw wypracowanego modelu mają bardziej uniwersalny charakter i dają się bez istotnych teoretycznych „kompliakcji” uzgodnić z również innymi wizjami wykładni (por. autoreferat s. 3-4). W moim przekonaniu, normatywny charakter modelu wykładni funkcjonalnej sformułowanego w ocenianej monografii sprawia, że do pewnego stopnia, daje się on uzgodnić z koncepcją wykładni klaryfikacyjnej (wykładni semantycznej intensjonalnej), szczególnie że „klaryfikacyjne ujęcie wykładni mieści się w obrębie czynności objętych regułami wykładni w ujęciu derywacyjnym” (M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady. Reguły. Wskazówki*, Warszawa, 2002, s. 90). Sformułowany przez dra Boguckiego model można też, z pewnymi, niekiedy znaczącymi modyfikacjami, odnieść do poziomu dyrektywnego wykładni w ramach poziomowej koncepcji wykładni sformułowanej przez R. Sarkowicza. Trudniej natomiast odnosić tezy Habilitanta do funkcjonujących w ramach polskiej kultury prawnej koncepcji wykładni (nawet niepełnych) o charakterze hermeneutycznym czy też argumentacyjnym. Nie będzie ona miała również większego zastosowania (z różnych względów) do koncepcji wykładni semantycznej ekstensjonalnej, wykładni komputacyjnej oraz prawniczej koncepcji interpretacji humanistycznej.

Oparcie sformułowanego modelu wykładni funkcjonalnej na koncepcji wykładni derywacyjnej pociąga też za sobą konsekwentną krytykę przeciwników tej charakterystycznych dla tej koncepcji (zasady *omnia sunt interpretanda*, zasady chronologicznego pierwszeństwa wykładni językowej, założenia racjonalności

prawodawcy). Autor rozprawy zaznacza we Wprowadzeniu, że jego praca ma charakter przede wszystkim konstrukcyjny, nie zaś polemiczny. Nawiązania do poglądów określonych autorów (połączone z ewentualną polemiką) pojawiają się tylko w takim zakresie, w jakim jest to konieczne dla budowy modelu (por. Wprowadzenie s. 10). Takie podejście jest do pewnego stopnia uzasadnione oparciem tworzonego modelu na koncepcji wykładni derywacyjnej, niemniej w pewnych fragmentach monografii pozostawia czytelnika z niedosytem.

Oceniana monografia składa się z czterech części podzielonych na rozdziały. Część I dotyczy zagadnień metodologicznych. Część II i III rozbudowy modelu wykładni funkcjonalnej (część II – zagadnień ogólnych, Część III – zagadnień szczegółowych). Część IV poświęcona została natomiast dyrektywom wykładni funkcjonalnej i ma formę swego rodzaju podsumowania całej pracy. Taka systematyka nie budzi zastrzeżeń i jest klarowna dla czytelnika. Ostatnia część pracy, w której Autor przedstawił zbiór wszystkich dyrektyw wykładni funkcjonalnej nawiązuje też do systematyki fundamentalnej - dla koncepcji wykładni derywacyjnej - pracy M. Zielińskiego „Wykładnia prawa. Zasady Reguły Wskazówki”.

Warsztat naukowy Habilitanta jest poprawny i świadczy o dojrzałości naukowej.

Od strony metodologicznej praca jest przemyślana i spójna. Dr Bogucki przyjmuje za punkt wyjścia ogólne pytanie: na jakiej podstawie możemy twierdzić, że przy dokonywaniu interpretacji powinno się postępować tak, a nie inaczej. Próbując na nie odpowiedzieć zidentyfikował i scharakteryzował w pracy dziewięć typów wyznaczników wykładni dyrektyw prawa czyli okoliczności, które w taki czy inny sposób muszą być uwzględnione przy formułowaniu dyrektyw wykładni prawa (1) aparat pojęciowo-terminologiczny; 2) metodologiczne kryteria poprawności czynności intelektualnych; 3) twierdzenia odnoszące się do cech tekstu prawnego; 4) twierdzenia odnoszące się do cech systemu prawnego; 5) twierdzenia o obowiązywaniu określonych norm prawnych; 6) twierdzenia wskazujące na wykształcone w polskiej kulturze prawnej tendencje do określonych zachowań interpretacyjnych; 7) założenia dotyczące komunikacji w języku naturalnym istotne z punktu widzenia modelu wykładni; 8) założenia dotyczące dobrego państwa oraz społeczeństwa, istotne z punktu widzenia modelu wykładni. 9) inne elementy istotne z punktu widzenia modelu wykładni; por. s. 28-29 rozprawy). Kluczowe znaczenie Autor rozprawy przypisał kryteriom poprawności czynności intelektualnych, w

tym postulatowi intersubiektywnej uzasadnialności i kontrolowalności czynności intelektualnych składających się na wykładnię prawa (por. s. 33 rozprawy). Takie podejście odzwierciedla mocne osadzenie rozprawy w tradycji filozofii analitycznej (zarówno analitycznej teorii prawa jak i filozofii analitycznej w ogóle).

Dla rozważań zawartych w monografii fundamentalne znaczenie ma przyjęta przez Habilitanta siatka pojęciowa. (Rozdział 5 monografii). Autor rozważa nie tylko kluczowe dla całej pracy pojęcie wykładni funkcjonalnej, ale też analizuje inne pojęcia istotne dla przedstawionego w pracy modelu wykładni funkcjonalnej takie jak np. pojęcie wartości, oceny globalnej, systemu wartości, hierarchii wartości czy też struktury interpretacyjnej.

Podstawowym założeniem teoretycznym przyjętym przez Autora jest założenie o izomorfii oceny i normy. Można je wyrazić następująco: treści określonej normy N (nakaz/zakaz, określenie adresata, określenie okoliczności, określenie zachowania się) odpowiada treść określonej oceny globalnej OG (obejmującej określony cel „C” i inne wartości „W(1)-W(n)” realizowane w odpowiednich stopniach „n”). Dr Bogucki przyjmuje, że ostatecznym wynikiem wykładni funkcjonalnej ma być odtworzenie pary – oceny globalnej oraz odpowiadającej jej normy.

W rozdziale 6 rozprawy Autor sformułował strukturalną ramę dla modelu wykładni funkcjonalnej, na którą składa się sześć elementów: 1) odtworzenie wiedzy merytorycznej przypisywanej prawodawcy racjonalnemu, 2) odtworzenie wiedzy globalnej przypisywanej prawodawcy racjonalnemu, 3) źródła informacji o wiedzy merytorycznej prawodawcy racjonalnego, 4) źródła informacji o ocenie globalnej przypisywanej prawodawcy racjonalnemu, 5) struktura interpretacyjna, 6) wybór jednej z potencjalnie wyinterpretowalnych norm (por. s. 88 monografii). W dalszej kolejności Habilitant analizuje takie zagadnienia jak: relacja między czynnościami interpretacyjnymi, relacja między odtwarzaniem wiedzy merytorycznej oraz odtwarzaniem oceny globalnej, zakres źródeł informacji o wiedzy merytorycznej i ocenie globalnej a także wzajemna relacja między tymi źródłami.

W części III monografii Habilitant przeprowadził wiele szczegółowych analiz problemów związanych z odtwarzaniem wiedzy merytorycznej oraz oceny globalnej. Za szczególnie znaczące dla rozwoju dotychczasowych dyrektyw wykładni funkcjonalnej, w ramach modelu wykładni derywacyjnej uważam fragmenty pracy poświęcone roli ekspertów (wiedzy specjalistycznej) przy ustalaniu wiedzy merytorycznej, rozróżnienie

tautologicznego i nietautologicznego odtwarzania celów oraz innych wartości oraz modyfikacji wyników wykładni językowej na podstawie wyników wykładni funkcjonalnej.

Pracę wieńczy podsumowanie, w którym Autor przedstawił 109 dyrektyw interpretacyjnych. Tworzą one szczegółowy, ale też spójny i w wysokim stopniu konkluzywny model postępowania przy dokonywaniu wykładni funkcjonalnej. Dyrektywy te – jak stwierdza Autor - mają być stosowane po uprzednim zastosowaniu przewidzianych przez koncepcję derywacyjną dyrektyw wykładni językowej.

Przedstawiony przez Habilitanta katalog dyrektyw interpretacyjnych stanowi w pełni oryginalne i twórcze uzupełnienie dotychczasowego modelu wykładni derywacyjnej.

Podsumowując, stwierdzam, że **rozprawa przedstawiona przez dra Boguckiego spełnia wymogi przewidziane w art. 16 ust. 1 i art. 16 ust. 2 pkt 1 przywołanej już ustawy**. Jest pracą w pełni samodzielnie przygotowaną, warsztatowo odpowiednio dopracowaną, napisaną jasnym, klarownym językiem, odpowiadającym przy tym rygorom naukowości. **Stanowi osiągnięcie naukowe będące znacznym wkładem w rozwój współczesnej polskiej teorii i filozofii prawa jako subdyscypliny mieszczącej się w dziedzinie nauk prawnych, w dyscyplinie „prawo”**.

IV. Ocena aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej.

Habilitant w czasie pracy na stanowisku adiunkta na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego (od uzyskania dyplomu doktora nauk prawnych w 2011 r.) prowadził zajęcia dydaktyczne na jednolitych studiach prawniczych (zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych), na stacjonarnych studiach administracyjnych I stopnia oraz na uzupełniających magisterskich studiach administracyjnych II stopnia (zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych). Uczył przedmiotów: „teoria prawa”, „filozofia prawa”, „logika prawnicza”, „zasady techniki normotwórczej”, „wykładnia i stosowanie prawa” w różnych formach dydaktycznych (wykłady, ćwiczenia).

Ponadto, od 2013 r. jest sekretarzem Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia dla kierunku Prawo na Wydziale Praw i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, a od marca 2017 r. członkiem Rady Nadzorczej Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości Uniwersytetu Szczecińskiego. Dr Bogucki, może się

również pochwalić aktywnością popularyzatorską – wygłosił wykłady popularyzatorskie dla uczniów liceów ogólnokształcących w Szczecinie oraz Gorzowie Wielkopolskim.

Podsumowując te aspekty działalności Habilitanta, stwierdzam, że **praca dydaktyczna, aktywność organizatorska oraz popularyzatorska dra Boguckiego bez wątpienia świadczą o tym, że ma on już obecnie znaczne doświadczenie i osiągnięcia w tym zakresie i że jest dobrze przygotowany do pełnienia roli samodzielnego nauczyciela akademickiego.**

V. Końcowa konkluzja opinii

Dorobek naukowy dra Boguckiego oceniam wysoko. W mojej ocenie spełnia on wymogi stawiane przed kandydatami do stopnia naukowego doktora habilitowanego. W zakresie objętym recenzją w całości powstał on po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych. Dorobek ten nie jest ilościowo obszerny, ale dowodzi jednoznacznie dojrzałości naukowej Habilitanta, a merytorycznie stanowi bez wątpienia istotny wkład w rozwój teorii i filozofii prawa. Rozprawa habilitacyjna dra Boguckiego jest dziełem, które stanowi znaczny wkład w rozwój teorii i filozofii prawa w Polsce. Ponadto, Habilitant wykazuje się na polach dydaktycznym, organizatorskim oraz popularyzatorskim działalnością, którą można uznać za w pełni wystarczającą w z punktu widzenia kryteriów habilitacyjnych. **Z tej racji opowiadam się za nadaniem dr. Olgierdowi Boguckiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa (teorii i filozofii prawa).**

Toruń, 25 maja 2018 r.

dr hab. Aleksandra Kustra-Rogańska